KERKELIJK LEVEN

Niet geslaagd.

In „De Heraut" van 15 Mei j.l. geeft Prof. Dr H. H. Kuyper een tweede artikel „Nieuw Kerkrecht", ten vervolge op dat in „De Heraut" van 1 Mei j.l., en zet hij zijn betoog voort, zoowel om af te wijzen de qualificatie van „nieuw" bij het in April door de Classis Drachten van onze Gereformeerde Kerken in terzij-schuiving en overheersching van den kerkeraad, ook van de door haar niet schorsingswaardig geachte minderheid van dien kerkeraad, van de Gereformeerde Kerk te Drachten toegepaste kerkrecht, als om de geoorloofdheid van zulk handelen der Classis Drachten aan te toonen.

Hij is in dat betoog niet geslaagd.

Vooreerst niet, omdat hij geen Schriftbewijs voor de rechtmatigheid van zulk terzij-schuiven en overheerschen van eenen kerkeraad door eene meerdere kerkelijke vergadering levert, noch dat ook maar tracht te leveren, noch dat kan leveren.

In de tweede plaats niet, omdat hij evenmin uit de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht het recht van meerdere kerkelijke vergaderingen tot zulk handelen aanwijst, of daartoe eenige poging doet, of dat kan aanwijzen.

En op dezen tweevoudigen grond voor dit recht komt het bij zulk handelen aan. Wat men als voorbeelden van handelen door vroegeren of lateren zoude kunnen aanvoeren, en als uitspraken van welke personen en welke vergaderingen ook zoude mogen bijbrengen, wanneer men niet uit de Heilige Schrift en uit de grondbeginselen van het Gereformeerde kerkrecht zoodanig recht bewijzen kan, hebben al die voorbeelden en uitspraken geene bewijskracht. Menschen hebben zooveel gedaan en gezegd, dat niet overeenkwam met recht en waarheid. Ook vrome menschen en Godsdienstige vergaderingen. Daarom moeten hun daden en woorden eerst getoetst worden aan Gods Woord. Vgl. ook art. 7 van onze Geloofsbelijdenis.

In de derde plaats is Prof. Dr H. H. Kuyper in zijn betoog niet geslaagd, omdat hij bij het aanvoeren en bijbrengen van voorbeelden en uitspraken, nagelaten heeft niet alleen dien toets van Gods Woord en van de beginselen aan te leggen, en in het licht te stellen, dat zij uit de rechte beginselen of grondbeginselen volgden en daarmede accordeerden, maar ook verzuimd heeft te rekenen met de historische omstandigheden, onder welke die daden verricht werden, en met de beschouwingen over kerk en staat in vroeger tijden, en de beteekenis daarvan voor het doen en spreken onzer Vaderen te dezer zake. Waren b.v. de oude Concilies, waarop hij de Dordtsche Synode zich laat beroepen, vrij van de staatsmacht, en niet veelszins òf instrument van, òf overheerscht door, de staatsmacht? Schrijft niet de Dordtsche Synode zelve in het vonnis, door Prof. Dr H. H. Kuyper van haar aangehaald: „en gesterkt door de autoriteit der Hoog Mogende Heeren Staten Generaal"? Bij welke woorden Prof. Dr H. H. Kuyper juist veelbeteekenend de door hem aangebrachte cursiveering achterwege laat. In dat vonnis wordt later tot de overheid gezegd: „Also hidt sij deselve seer goedgunstige Heeren ernstelijck ende ootmoedelijck, dat hare Hoog: Mog: dese heylsame leere, die van de Synodus seer ghetrouwelick na 't woort Gods ende de over-een-stemminghe der ghereformeerde kercken uitgedruckt is, alleen ende suyver in hare landen openbaerlic gelieve te doen leeren, alle oprijsende ketterien ende dolingen weeren, de ongeruste ende oproerige geesten bedwinghen, haar ook voortaen als ware en goedertierene Voerster-Heeren ende beschermers der kercke voortvaren te vertoonen..." Wil Prof. Dr H. H. Kuyper ook deze woorden als voorbeeldig en gezaghebbend voor ons en voor ons kerkelijk handelen laten gelden? En zoo niet, is het dan met zijn beroep op de door hem uit dat vonnis aangehaalde woorden wel in orde?

Men hield destijds de zaken van kerk en staat niet recht uit elkander, deels als gevolg van de algemeen heerschende denkbeelden toen over de verhouding van kerk en staat; gebruikte voor zich ook wel de staatsmacht; en wilde die, wanneer dat nuttig scheen, ook wel in kerkelijke zaken laten ingrijpen, zooals nog uitkomt in de boven van de Dordtsche Synode aangehaalde woorden. De historische opkomst van de Republiek der vereenigde Nederlanden werkte hierin evenzeer na. Daarom moet bij de voorstelling van het doen onzer Vaderen ter zake van de nu in discussie zijnde quaestie gerekend worden met hunne beschouwing over de verhouding van kerk en staat, en moet de beteekenis daarvan in het licht gesteld worden. En deswege mag te minder de critiek der beginselen bij de voorstelling van het doen onzer Vaderen nagelaten worden, vooral wanneer dat doen aan ons ten voorbeeld gesteld wordt. Die onmisbare critiek heeft Prof. Dr H. H. Kuyper echter ook hier weer ter zijde gelaten.

Ware voorts de zaak uit historisch en dogmatisch gezichtspunt zoo duidelijk en eenvoudig, als Prof. Dr H. H. Kuyper het hier tracht voor te stellen, dan moest wel de vraag opkomen, hoe het dan stond met de historie- en dogmatische kennis van Dr A. Kuyper Sr, Dr F. L. Rutgers, Dr H. H. Kuyper vóór 1923, en van anderen destijds? We behoeven ons desbetreffend echter niet ongerust te maken. De fout zit in het gebrek aan juiste onderscheiding bij Prof. Dr H. H. Kuyper te dezer zake, en aan zijne daarmede samenhangende foutieve voorstelling der dingen.

Ik kom daarop terug, maar maak vooraf nog de opmerking, dat wanneer Prof. Dr H. H. Kuyper in zijne aanhaling de Dordtsche Synode zich laat beroepen op de synoden van vroegere tijden: „naevolghende oock de voetstappen van alle wettelijcke soo oude als nieuwe Synoden", dit beroep ten aanzien van de oudste, en ook volgens Voetius, Pol. Eccl., ed. Rutgers, blz. 326, alleen onfeilbare, vergadering te Jeruzalem, in Hand. 15 en Gal. 2 vermeld, slechts gelden kan wat de leerbeslissing betreft, niet van censuurbepalingen en maatregelen ter uitvoering van eventueele censuurbepalingen, omdat die vergadering juist zulke bepalingen niet heeft ontworpen, noch dergelijke maatregelen genomen. Daar wordt dus juist gemist, waarom het nu gaat: censuurmaatregelen en censuurtoepassing door meerdere vergaderingen ter schorsing en afzetting van ambtsdragers buiten den kerkeraad om en over den kerkeraad heen.

Maar in de vierde plaats is Prof. Dr H. H. Kuyper in zijn betoog niet geslaagd, omdat hij niet voldoende onderscheidt, en de quaestie, waarom het nu gaat, met andere verwart, en aldus met bewijzen aankomt, die in ander opzicht van kracht mogen zijn, maar niet in de zaak, die nu in behandeling is. Dit blijkt uit zijn beroep op de Westminstersche Confessie, op de Synopsis, op Dr A. Kuyper, zelfs uit dat op Dr F. L. Rutgers, en uit zijn gescherm met Independentisme.

Dit laatste is hier in het geheel niet bij betrokken.

Dat kan uit geen enkel stuk, althans van mijne hand, ook maar met een schijn van recht aangetoond worden. Ik heb duidelijk genoeg den Goddelijken plicht tot kerkverband voorgesteld, en den plicht om zich aan de onderling door de kerken overeengekomen en vastgestelde kerkenorde te houden. Het gaat niet over het recht van de meerdere vergaderingen om eventueel te oordeelen, en schorsingswaardig te verklaren, en zoo noodig ook een vonnis uit te spreken of te vellen. En ook bovendien niet over den plicht van eenen kerkeraad om een door de meerderheid eener meerdere vergadering genomen besluit tot schorsing of afzetting uit te voeren naar art. 31 K.O., behalve de uitzondering daar genoemd, en met het recht van appèl op eene meerdere vergadering.

Maar het gaat om de tegenstelling: Gereformeerd kerkrecht, of hiërarchie, opperbestuur. De quaestie betreft de vraag naar de uitvoering van een oordeel van meerdere vergaderingen: of eene meerdere vergadering volgens Gods Woord en het Gereformeerd kerkrecht zelve die uitvoering ter hand mag nemen op die wijze, dat zij den kerkeraad wegschuift, en zich in diens plaats dringt, en doet wat des kerkeraads is?

Dat alleen is hier de quaestie.

Zulk doen is hiërarchie, menschelijke aanmatiging, en gaat in tegen het Gereformeerde kerkrecht en tegen de kerkenorde.

Daarbij is het geene quaestie van formalisme, maar, wanneer men aldus handelt, van materiëele schennis van de kerkenorde; vgl. K.O. artt. 85, 79, 31. En daarmee heeft de Classis Drachten zich schuldig gemaakt.

Het gaat er in mijn artikelen niet over, of de geschorsten zich metterdaad schorsingswaardig hebben gemaakt. Uitdrukkelijk heb ik mij van den beginne daarover geene uitspraak veroorloofd. Dat kan door de meerdere vergaderingen uitgezocht, en bij appèl, nader beoordeeld worden. Prof. Dr H. H. Kuyper echter heeft zich daar wel over uitgelaten, blijkbaar afgaande op voorstellingen van Classisdeputaten, die hem kwamen raadplegen, en zonder eerst ook het wederhoor toe te passen. Zie „De Heraut" van 1 Mei j.l.

En het gaat er niet over, of eene meerdere vergadering eene uitspraak mag doen. Elk die van eene zaak op de hoogte is, mag zich een oordeel vormen, en dat oordeel eventueel uitspreken. Eene meerdere vergadering mag en moet zelfs in bepaalde gevallen oordeelen en vonnis vellen. Dat staat duidelijk in de Kerkenorde, artt. 31, 79.

Maar de vraag is enkel: mag eene meerdere vergadering eenen kerkeraad terzij schuiven, overheerschen, zich in diens plaats stellen, en doen wat des kerkeraads is?

Daarop zegt het Gereformeerde kerkrecht: neen.

En daarop zegt de Kerkenorde: neen.

En dat wel te doen is hiërarchie, opperbestuur.

En dat te leeren is het Gereformeerde kerkrecht prijsgeven, en de hiërarchie aanbevelen en bevorderen.

Hoezeer nu Prof. Dr H. H. Kuyper bij dit zijn betoog de dingen niet voldoende uit elkander houdt en verwart, en daarom met de door hem aangevoerde bewijzen meermalen juist niet bewijst, wat hij zou moeten bewijzen, n.l. het recht der meerdere kerkelijke vergaderingen om kerkeraden en kerkeraadsleden terzij te schuiven, en zelve in hunne plaats te treden, kunnen we zien, als hij zich in „De Heraut" van 1 Mei j.l. beroept op de Westminstersche Confessie, Cap. XXXI, art. 3. Want daar wordt zelfs met geen woord over zulk daadwerkelijk ingrijpen van meerdere vergaderingen gesproken, doch slechts gezegd, wat behoort te worden erkend en gedaan. Er staat: „Synodorum et Conciliorum est controversias fidei et conscientiarum casus, ministerialiter quidem, determinare; regulas ac praescripta quo melius publicus Dei cultus ejusque Ecclesiae regimen ordinentur constituere; Querelas de mala administratione delatas admittere, deque iis authoritative decernere. Quae quidem decreta et decisiones, modo verbo Dei consenserint, cum reverentia sunt ac summissione excipienda; Non quidem

(Zie vervolg op blz. 308.)

Eerherstel voor den Hemelvaartsdag.

Onder de Christelijke Feestdagen is de Hemelvaartsdag „bij broederen laag geacht"! Niet alleen dat het kerkbezoek op dezen dag maar heel, heel matigjes is, maar het geloof is weinig met de centrale beteekenis van dezen glorieuzen gedenkdag bezig. Dit is een véég teeken!

Want de woorden der belijdenis: „Opgevaren ten hemel, zittende ter rechterhand Gods" zijn juist van zulk een unieke beteekenis voor heel onze waardeering van dit aardsche leven. In deze belijdenis spreek ik uit: Ik geloof een wereld Gods. Ik geloof een koninkrijk Gods! In het licht van deze belijdenis kunnen wij het leven niet meer in twee stukken knippen, maar is dit leven ons heilig land! Zoo hebben de apostelen het verstaan. De Paaschboodschap vond hen nog in droefheid en menigvuldigen twijfel, maar van den Olijfberg keerden zij weder met groote blijdschap. De unie van hemel en aarde door de hemelvaart hersteld, dat was voor hen niet een zin uit een preek, een formule uit een dogmatiek, maar dat was voor hen practijk der godzaligheid. Het: Ik met u, al de dagen! ging onmiddellijk bij de Hemelvaart in vervulling. Het woord van den Catechismus: Met Zijn Godheid, Majesteit, Genade en Geest wijkt Hij nimmermeer van ons! werd voor hen heerlijke realiteit.

Onder ons is helaas een andere beschouwing opgekomen, die het etiket van bijzondere vroomheid heeft ontvangen. Die beschouwing heeft een dikke streep getrokken door „alle de dagen" en daarvoor ingevuld: „in mijn beste oogenblikken"! Niet op de presentie van den Koning, maar op het gedisponeerd-zijn van den onderdaan werd alle nadruk gelegd. Zeker, men was zich dat niet bewust. Men bléef lezen uit den Catechismus: dat Hij in ons de hemelsche gaven uitgiet! Maar, wij gelóóven dat niet, broeders, neen, wij gelooven dat niet! Zoo gauw hetzelfde gezegd wordt in andere woorden, noemen wij zulk een spreker oppervlakkig. Ook stempelen wij hem wel als objectief. Hoogstens willen wij toegeven dat er weleens, sporadisch, een druppeltje van den hemel valt. Zie de practijk, roept men mij toe. Ja zeker, broeder, ik zie de practijk, ik zie met droefheid, de ontzettende practijk van .... mijn en uw ongeloof! Dat ongeloof, waarin wij — voorzooveel het aan ons staat — den band tusschen den Gezegenden Heere en Zijn Volk hebben doorgesneden. Ons ongeloof, waarin wij den Christus in den hemel ons ten goede daar, afhankelijk hebben gemaakt van de vroomheid van ons op aarde. Ons ongeloof, waardoor wij van Hemelsche werkelijkheden aardsche mogelijkheden hebben gemaakt. Ons ongeloof, waarin wij dat tot driewerf herhaald alle in des Konings troonrede niet hebben gehoord. Onderwijst alle volken — hebben wij daar niet dikwijls van gemaakt: redt hier en daar een ziel? Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde — luidt onze lezing niet dikwijls zoo: Ik heb op aarde een spelonkje, een zaaltje, een kerkje? Toen moest dat troostvolle: al de dagen met u! óók wel verbleeken.

O, niet alleen de nationaal-socialist heeft het mandaat van de kerk voor de aarde geloochend! Niet eerst de socialist heeft gezongen: mijn volk zal eigen Heiland zijn! Neen, de eerste die haar mandaat voor deze aarde verloochend heeft en daarmede Christus' Koningschap over de creatuur geloochend, het is de Gemeente, het zijn de geloovigen-zelven geweest. Alles werd op den hémel geschoven — wel verstaan op den hemel van het Idealisme, niet op dien hemel, waarin de Rijkstroon staat van den Christus-Koning. Alles werd op de ziel geschoven — maar niet op die ziel, waarin Christus de hemelsche gaven uitgiet! Van het apostolaat voor het leven, waarvan het machtige slot van het Marcus-evangelie gewaagt, werd weinig meer verstaan. Slangen zullen zij opnemen! sprak de Heere. Maar wij zeggen met een wijs gezicht: dit is een cobra en dat een boaconstrictor! Wij hebben het duizenden malen onze tegenstanders voor de voeten geworpen: gij rekent niet met het feit der zonde! Zeker, wij hadden daarin recht. Maar ach, hoe kan de Gezegende Heere tot ons zeggen: gij rekent gansch en al niet met Mijn Verhooging! Wij hebben wel onzen Hemelvaartspsalm. Daar wij op Hemelvaartsdag niet zoo vaak ter kerk gaan, zingen wij hem bij Zondag 18 en 19. Verhoogt o poorten nu den hoog! Daarbij denken wij aan den hémel. Ik ben geen exegeet, maar de lezing van Psalm 24 doet mij aan gansch iets anders denken. Het is de psalm van de theocratie: de áárde is des Héére! Daarom moeten de poorten van Jebus, de oeroude deuren van dien heidenschen burcht zich openen voor den Koning der Eere! Noordtzij teekent hierbij aan: Israël eischt den sterken Jebus-burcht op voor Zijn Almachtigen God. Heft dan uw hoofden op, gij poorten, ja verheft u, gij eeuwige deuren, dat de Koning der eere inga! N. B.

R. S.